

Andrzej Jakubik

Jubileusz 40-lecia pracy naukowo-dydaktycznej prof. dr. hab. Jana F. Terelaka

Studia Psychologica nr 9, 7-20

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANDRZEJ JAKUBIK
Instytut Psychologii
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

JUBILEUSZ 40-LECIA PRACY NAUKOWO-DYDAKTYCZNEJ PROF. DR. HAB. JANA F. TERELAKA

1. ŻYCIORYS NAUKOWY

Prof. dr hab. Jan Felicjan Terelak, ur. 9 czerwca 1942 r., ukończył studia na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (24.06.1965 r.) z tytułem magistra filozofii chrześcijańskiej (specjalność psychologiczna). Kolejno uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii (19.06.1974 r., Instytut Psychologii UW) na podstawie dysertacji pisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Jana Strelaua pt.: *Reaktywność mierzona indeksem alfa a cechy temperamentalne u pilotów* oraz stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie psychologii (30.06.1981 r., Wydział Psychologii UW) na podstawie rozprawy: *Funkcjonowanie człowieka w sytuacji izolacji społecznej (izolacja antarktyczna)*. W dniu 17.04.1992 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Wałęsa nadał mu tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych.

Uzyskał wiele specjalności: psychologia eksperymentalna, psychologia pracy (psychologia lotnicza, psychologia kosmiczna, psychologia organizacji i zarządzania), psychologia reklamy, psychologia stresu, psychologia kliniczna, psychologia polarna, chronopsychologia, a także specjalizacji z: psychologii klinicznej – specjalista drugiego stopnia od 09.06.1986 r.; psychologii lotniczej; psychologii transportu.

Pełnił różne stanowiska związane z działalnością naukową:

- Państwowe Sanatorium dla Psychiczenie i Nerwowo Chorych w Komorowie k/ Warszawy, psycholog kliniczny i badacz w Polsko-Amerykańskim Programie Badawczym VRA-Pol-65 nad rehabilitacją chorych na przewlekłą schizofrenię, 1966-1968;
- Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej, Zakład Psychofizjologii, Warszawa, asystent, adiunkt, 1968-1978;
- Polska Akademia Nauk (Stacja Antarktyczna PAN im. H. Arctowskiego), badacz, listopad 1978-marzec 1980;
- Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej, Zakład Psychologii, Warszawa, docent, profesor i kierownik Zakładu Psychologii Lotniczej, 1981-2002;
- Akademia Teologii Katolickiej, a od roku 1999 Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Wydział Filozofii Chrześcijańskiej, Instytut Psychologii, Katedra Psychologii Pracy i Stresu, od października 1991 – profe-

sor nadzwyczajny, a od roku 2000 – profesor zwyczajny oraz kierownik Studium Doktoranckiego (do roku 2003), senator 2005-2012;

- Wyższa Szkoła Suwalsko-Mazurska w Suwałkach, Wydział Administracji – prodziekan 1996-1998, Wydział Psychologii – dziekan 1999-2001, rektor 2001-2009.

Poszerzał wiedzę praktyczną i teoretyczną w czasie pobytów w zagranicznych uczelniach i instytutach naukowych:

- Instytut Medycyny Lotniczej w Sofii (Bułgaria) (maj 1981),
 - Instytut Medycyny Lotniczej w Kenigsbridge (Niemcy) (czerwiec 1981),
 - Instytut Medycyny Lotniczej w Bukareszcie (Rumunia) (maj 1982),
 - Instytut Problemów Medyczno-Biologicznych Ministerstwa Zdrowia w Moskwie (grudzień 1982),
 - Instytut Medycyny Lotniczej w Ketchkemet (Węgry) (czerwiec 1983),
 - Instytut Medycyny Lotniczej w Pradze (Czechy) (lipiec 1984),
 - Słowacka Akademia Nauk w Koszycach (Słowacja) (maj 1985),
 - Centro de Psicologia Aplicada do Exercito Militar w Hawanie (Kuba) (kwiecień 1986),
 - Niemiecka Akademia Nauk w Berlinie (Niemcy) (maj 1987),
 - Rosyjska Akademia Nauk w St. Petersburgu (Rosja) (wrzesień 1991),
 - Ohio State University w Columbus (USA) (kwiecień 1993),
 - University of Cincinnati w Cincinnati (USA) (maj 1993),
 - Wolfson College w Cambridge (Anglia) (lipiec 1993),
 - Università Salesiana w Rzymie (Włochy) (maj 1993),
 - Royal Netherlands Army Selection Center w Amsterdamie (Holandia) (październik 1994),
 - Centro de Psicologia Aplicada do Exercito w Lisbonie (Portugalia) (maj 1995),
 - Recruitment and Selection Centre w Brukseli (Belgia) (maj 1996),
 - Wojskowy Instytut Psychologii Lotniczej w Wiedniu (Austria) (maj 1997),
 - Directorate of Psychology – Air Force Suite of Department of Defence w Sydney (Australia) oraz University of Sydney (październik 1997),
 - Centre d'Etudes en Sciences Sociales de la Defensa w Paryżu (Francja) (maj 1998),
 - Ministero della Difesa, Direzione Generale della Leva – 3 Divisione Selezione Attitudinale, Firenze (Włochy) (maj 1999),
 - Defense Security Service and Defense Manpower Data Center (California, USA) (listopad 1999),
 - Wojskowe Centrum Selekcji i Treningu w Splicie (Chorwacja) (październik 2000).
- Jest członkiem takich prestiżowych instytucji, korporacji i organizacji naukowych, jak:
- Polskie Towarzystwo Psychologiczne – członek,
 - Polskie Towarzystwo Ergonomiczne – członek,
 - Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej – członek,
 - Polskie Towarzystwo Geograficzne (Klub Polarny) – członek,
 - European Association for Aviation Psychology (full member),
 - The International Military Testing Association (full member),
 - Komitet Ergonomii przy Prezydium PAN – członek (do roku 1998),

- Komitet Badań Kosmicznych i Satelitarnych przy Prezydium PAN – członek,
 - Komitet Nauk Psychologicznych – członek (do roku 1984).
- Brał czynny udział w konferencjach i sympozjach naukowych, zarówno krajowych (70), jak i zagranicznych (52).
- Za dotychczasowy dorobek twórczy otrzymał kilka nagród i odznaczeń:
- nagrodę II stopnia Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki (zespołowa),
 - nagrodę III stopnia Ministra Obrony Narodowej (indywidualna),
 - wyróżnienie Ministra Obrony Narodowej (indywidualne),
 - Krzyż Zasługi ZHP (1980),
 - Medal Komisji Edukacji Narodowej (1983),
 - Odznakę Honorową PCK III stopnia (1985),
 - Złoty Krzyż Zasługi (1988),
 - Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (2001).

2. KIERUNKI BADAŃ

Główne kierunki działalności naukowej dotyczą problematyki psychologii klinicznej, metodologii badań psychologicznych, psychologii stresu, psychologii pracy i ergonomii, psychologii organizacji i zarządzania, psychologii reklamy i konsumenta.

(1) *Problematyka badań klinicznych* koncentrowała się wokół następujących zagadnień: humanistycznego modelu rehabilitacji chorych na przewlekłą schizofrenię; osobowościowych korelatów chorób psychosomatycznych ze szczególnym uwzględnieniem choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy; psychofarmakologicznych aspektów sprawności umysłowej i psychomotorycznej; wpływie różnych metod i technik relaksacji na funkcjonowanie operatorowe człowieka.

(2) *Problematyka psychologii stresu* obejmowała między innymi: mechanizmy psychologiczne funkcjonowania człowieka w sytuacjach stresowych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji ekstremalnych (przeciążenie, hipoksja, nieważkość, temperatura, hałas, wibracje, izolacja społeczna, monotonia); psychologiczny koszt adaptacji do sytuacji długotrwałej izolacji społecznej; dynamikę małych grup zadaniowych w sytuacji izolacji; kryteria doboru psychologicznego ludzi tzw. opornych na stres (kosmonauci, piloci, polarnicy, sportowcy wyczynowi, dyrektorzy, chirurdzy itp.).

(3) *Psychologia kosmiczna*. W latach 1986-1991 brał czynny udział w badaniach Centralnego Programu Badań Podstawowych 01.20 pt. „Gwarancja niezawodności psychologicznej członków załogi w długotrwałych lotach kosmicznych”, realizowanego w ramach programu międzyrządowego „Interkosmos”. Koordynował prace Sekcji Biologii Kosmicznej w ramach międzynarodowej współpracy Centrum Badań Kosmicznych PAN. Uczestniczył w doborze i selekcji psychologicznej kandydatów na polskich kosmonautów. Był autorem dwóch eksperymentów psychologicznych przeprowadzonych na stacji kosmicznej „SALUT-6” pt.: „Ocena stanu psychofizycznego kosmonautów na podstawie dziennika samooceny” oraz „Relaks” (ocena specjalnego programu relaksacyjnego przygotowanego dla kosmonautów).

(4) *Psychologia eksperymentalna*. W zakresie psychologii eksperymentalnej zainteresowania badawcze koncentrowały się na okoruchowych mechanizmach uwagi wzrokowej i koordynacji psychomotorycznej oraz na problemach okulograficznej analizy fiksacji wzroku w określonym polu widzenia, jako metody diagnozy efektów uczenia się czynności operatorowych pilota.

(5) *Psychologia pracy*. Podstawowym problemem były psychologiczne determinanty uczenia się czynności operatorowych (np. pilota), analiza bezpieczeństwa systemu: człowiek-obiekt techniczny-otoczenie (COTO) oraz wpływ dystraktorów pracy pilota (np. przeciążenia, hipoksja, wibracje, temperatura, hałas itp.) na efektywność pracy i koszt psychofizjologiczny. W ramach bezpieczeństwa lotów uczestniczył w badaniu kilkudziesięciu wypadków i katastrof lotniczych cywilnych i wojskowych jako członek Komisji Badania Wypadków Lotniczych.

W ramach problematyki psychologii organizacji i zarządzania badania dotyczą nowoczesnymi systemami zarządzania zasobami ludzkimi (CRM – *Crew Resource Management*), głównie w małych grupach zadaniowych (np. załogi lotnicze, menedżerowie wysokiego szczebla itp.).

(6) *Psychologia reklamy i konsumenta*. Zainteresowania obejmują mechanizmy uwagi reklamy wizualnej oraz heurystyki wirtualnej rzeczywistości w reklamie.

(7) *Psychologia polarna*. W latach 1978-1980 jako jeden z czterech ludzi na świecie „zimował” w Stacji Antarktycznej PAN im. Arctowskiego w Antarktyce i prowadził badania eksperymentalne nad funkcjonowaniem małej grupy zadaniowej w warunkach izolacji socjalnej i stresu zagrożenia. Badania takie prowadził także w Arktyce w polskiej Stacji Polarnej PAN na Spitzbergenie.

(8) *Chronobiologia*. Jest autorem „Chronobilistycznej koncepcji stresu” oraz dokonał polskiej adaptacji „Kwestionariusza Chronotypu Człowieka J.A. Hornei O. Östberga” do badania typów rannych-wieczornych. Prowadził badania eksperymentalne laboratoryjne nad wpływem rytmów okołodobowych na funkcjonowanie poznawcze i motoryczne człowieka oraz w eksperymentach naturalnych (w realnych lotach) nad skutkami psychologicznymi i fizjologicznymi związanymi ze zmianą stref czasowych (tzw. *Jet Pilot Syndrome*). Wprowadził do psychologii nową dyscyplinę pod nazwą „chronopsychologia”.

(9) *Zagadnienia metodologii badań* obejmowały: koncepcję grupowych badań psychologicznych sterowanych elektronicznie; koncepcje systemu komputerowego grupowych badań psychologicznych; implementacje komputerowe testów psychologicznych; koncepcje laboratorium psychologicznego sterowanego komputerowo.

Należy wyraźnie podkreślić, że Profesor jest twórcą trzech nowych specjalności w polskiej psychologii, a mianowicie: psychologii kosmicznej, psychologii polarnej i chronopsychologii.

3. PUBLIKACJE

Dorobek naukowy Jubilata wynosi ogółem 200 publikacji, w tym 110 publikacji indywidualnych i 90 współautorskich. Sto dwadzieścia prac jest wynikiem badań własnych, a osiemdziesiąt prac informuje o postępach w danej gałęzi wiedzy oraz dotyczy sprawozdań ze zjazdów i konferencji naukowych, prac informujących o nowych metodach, prac popularnonaukowych. Jest autorem 18 książek (monografii, podręczników i skryptów). Szczególnie zwraca uwagę fakt wyraźnego wzrostu liczby publikacji wraz z rozwojem kariery naukowej: po doktoracie – 24 artykuły, po habilitacji – 45 artykułów i po nominacji profesorskiej – 93 artykuły oraz prac informujących o postępach w określonej gałęzi wiedzy: po doktoracie – 28, po habilitacji – 31 i po profesurze – 53.

3.1. PODRĘCZNIKI I KSIĄŻKI

- Terelak, J.F. (1975). *Higiena psychiczna i pilot*. Warszawa: Wyd. MON.
- Terelak, J.F. (współaut.) (1980). *Medycyna i psychologia kosmiczna*. Warszawa: Wyd. „Wiedza Powszechna”.
- Terelak, J.F. (1982). *Człowiek w sytuacjach ekstremalnych*. Warszawa: Wyd. MON.
- Terelak, J.F. (1982). *Introspekcje Antarktyczne (Diariusz psychologa polarnego)*. Warszawa: Wyd. MON.
- Terelak, J.F. (1988). *Zarys psychologii lotniczej*. Dęblin: Wyd. WSWL.
- Terelak, J.F. (red.) (1988). *Wybrane problemy psychologii pracy pilota*. Dęblin: Wyd. WSWL.
- Terelak, J.F. (1988). *Podstawy psychologii lotniczej*. Poznań: Wyd. DWL.
- Terelak, J.F. (1993). *Psychologia pracy i bezrobocia*. Warszawa: Wyd. ATK.
- Terelak, J.F. (1995). *Stres psychologiczny*. Bydgoszcz: Oficyna Wyd. „Branta”.
- Terelak, J.F. (współaut.) (1998). *Psychologia konsumenta i reklamy*. Bydgoszcz: Oficyna Wyd. „Branta”.
- Terelak, J.F. (1999). *Psychologia menedżera*. Warszawa: Wyd. „Difin”.
- Terelak, J.F. (red.) (1999). *Źródła stresu: Teoria i badania*. Warszawa: Wyd. ATK.
- Terelak, J.F. (2001). *Psychologia stresu* (Wyd. 2 poprawione i rozszerzone *Stresu psychologicznego*). Bydgoszcz: Oficyna Wyd. „Branta”.
- Terelak, J.F. (2005). *Stres organizacyjny*. Warszawa: Wyd. WSM SIG.
- Terelak, J.F. (2005/2008). *Wprowadzenie do psychologii*. Suwałki: Wyd. WSSM.
- Terelak, J.F. (2005). *Psychologia organizacji i zarządzania* (Wyd. 2 rozszerzone i zmodyfikowane *Psychologii menedżera*). Warszawa: Wyd. „Difin”.
- Terelak, J.F. (red.) (2007). *Stres zawodowy: Charakterystyka psychologiczna wybranych zawodów stresowych*. Warszawa: Wyd. UKSW.
- Terelak, J.F. (2008). *Człowiek i stres*. Bydgoszcz: Oficyna Wyd. „Branta”.
- Terelak, J.F. (2010). *Człowiek w sytuacji pracy w okresie ponowoczesności*. Warszawa: Wyd. UKSW (w druku).

3.2. WAŻNIEJSZE PRACE ORYGINALNE

- Terelak, J.F. (1974). Reaktywność mierzona indeksem alfa a cechy temperamentalne. W: J. Strelau (red.), *Rola cech temperamentalnych w działaniu*. Wrocław: Ossolineum, 45-70.
- Terelak, J.F., Maciejczyk, J. (1974). Indeks alfa jako wskaźnik reaktywności. W: J. Strelau (red.), *Rola cech temperamentalnych w działaniu*. Wrocław: Ossolineum, 93-99.
- Strelau, J., Terelak, J.F. (1974). The alpha-index in relation to temperamental traits. *Studia Psychologica*, XVI, 1, 40-50.
- Terelak, J.F., Błoszczyński, R. (1976). Emotional reactivity and motivation in pilots, *Artificial Satellites*, 11(1), 93-102.
- Terelak, J.F. (1976). Alpha index and personality traits o pilot. *Aviation Space nad Environmental Medicine*, 47(2), 133-136.
- Maciejczyk, J., Terelak, J.F. (1978). Psychological manifestations of „Microwave neurosis”. *Polish Psychological Bulletin*, 9(3), 157-162.
- Szczechura, J., Terelak, J.F. (1981). Charakterystyka wybranych parametrów fiksacji wzroku w działaniu pilota. *Przegląd Psychologiczny*, XXIV, 4, 103-109.

- Terelak, J.F. (1984). Niektóre psychologiczne konsekwencje przedłużonej socjalnej izolacji. *Kosmiczeskaja Biologia i Awiakosmiczeskaja Medicina*, 18(2), 54-56.
- Terelak, J.F., Kłodecka-Różalska, J. (1984). Comparative studies on the structure of temperament in high – and low – reactive individuals in context of psychological selection to top performance sport. *Biology of Sport*, 1(1), 73-87.
- Terelak, J.F., Maciejczyk, J. (1985). Wpływ stresu na psychomotoryczną wytrzymałość pilotów w różnym stopniu trudności. *Kosmiczeskaja Biologia i Awiakosmiczeskaja Medicina*, 19(4), 24-26.
- Cieciura, M., Terelak, J.F. (1985). Koncepcja komputerowego systemu grupowych badań psychologicznych. *Ergonomia*, 8(1-2), 53-58.
- Terelak, J.F. (1985). Dynamika nieformalnej struktury małej grupy w warunkach stresu w izolacji. *Kosmiczeskaja Biologia i Awiakosmiczeskaja Medicina*, 19(6), 90-92.
- Terelak, J.F., Turlejski, J., Szczuchura, J., Rożyński, J., Cieciura, M. (1985). Dynamics of simple arithmetic task performance under Antarctic isolation. *Polish Psychological Bulletin*, 16(2), 123-128.
- Terelak, J.F., Święcicki, W., Marks, E., Świątek, H. (1985). The effect of a single dose of Tavegil on psychomotor efficiency. *Biology of Sport*, 2(4), 295-300.
- Maciejczyk, J., Terelak, J.F. (1985). Sleep deprivation and the physiological cost of decision making. *Polish Psychological Bulletin*, 16(4), 293-299.
- Terelak, J.F., Koter, Z. (1986). Wpływ jednorazowego podania etanolu na sprawność umysłową i psychomotoryczną. *Psychiatria Polska*, XX, 1, 33-37.
- Terelak, J.F. (1986). Gruppowa dynamika i efektywność działań w ekstremalnych warunkach. *Kosmiczeskaja Biologia i Awiakosmiczeskaja Medicina*, 20(6), 82-83.
- Maciejczyk, J., Terelak, J.F. (1986). Dependence between type A and personality features. *Biology of Sport*, 3 (3-4), 215-226
- Siek, S., Kowalski, J., Terelak, J.F., Walewska, J. (1986). The influence of practicing Yoga on the dimensions of anxiety and aggression. *Biology of Sport*, 3(3-4), 207-213.
- Terelak, J.F., Żmudzki, A. (1987). The level of reactivity, the size of costs of adaptation and the efficiency of sport exercise performance in case of weight-lifters. *Biology of Sport*, 4(3-4), 147-159.
- Sokołowski, E., Terelak, J.F. (1988). Wpływ oddychania mieszaniną helowo-tlenową na koszt fizjologiczny i sprawność umysłową podczas wysiłku fizycznego w podwyższonej temperaturze otoczenia. *Ergonomia*, 11(1), 9-15.
- Terelak, J.F. (1988). Zmiany w percepcji sytuacji i skupieniu w warunkach długotrwałej antarktycznej izolacji. *Ceskoslovenske Psychologie*, 32(5), 422-425.
- Terelak, J.F. (1989). Wpływ jednorazowej dawki acetaminofenu na podzielność uwagi u pilotów. *Postępy Astronautyki*, 22(1-2), 63-67.
- Terelak, J.F., Święcicki, W., Marks, E. (1989). Effects of a single dose of Acenol on visual and motor co-ordination. *Biology of Sport*, 6(1), 83-88.
- Terelak, J.F., Maciejczyk, J. (1989). Niektóre osobowościowe determinanty sprawności percepcyjno-motorycznej. *Postępy Astronautyki*, 22(1-2), 69-82.

- Terelak, J.F., Maciejczyk, J. (1989). Some indicators of level of adjustment to extreme conditions of existence in the Arctic and Antarctic. *Polish Psychological Bulletin*, 20(3), 26-31.
- Tarnowski, A., Terelak, J.F. (1999). Proste zachowania poznawcze a intencjonalność. *Kognitywistyka i Media w Edukacji*, 2(1), 245-266.
- Terelak, J.F. (1990). Individual differences of anxiety level and psychomotor performance. *Personality and Individual Differences*, 11(8), 771-775.
- Terelak, J.F. (1990). Field dependence-independence and the eye-hand-legs co-ordination. *Perceptual and Motor Skills*, 71, 947-950.
- Migdał, K., Terelak, J.F. (1990). Selective attention and psychomotor performance. In: K. Boda (Ed.), *Current trends in Cosmic Biology and Medicine*, Slovak Academy of Sciences. Ivanka Pri Dunaji (CSRF), Vol. I, 91-96.
- Szczuchura, J., Kobos, Z., Pińkowski, J., Terelak, J.F. (1991). **Oculographic methods** in work analysis and pilot training. In: K. Boda and V.M. Baranov (Eds), *Current Trends in Cosmic Biology and Medicine*. Slovak Academy of Sciences, Ivanka Pri Dunaji (CSRF), II, 17-25.
- Terelak, J.F., Cieciora, M., Terelak, H. (1991). Warszawski System Testów Psychologicznych „PSYCHKOMP”: Założenia psychologiczne i informatyczne. *Przegląd Psychologiczny*, 34(4), 647-657.
- Terelak, J.F. (1992). Cognitive style and visual reaction time. *Postępy Astronautyki*, 24(1-2), 33-40.
- Terelak, J.F. (1993). Anxiety and eye-hands-legs coordination in young pilots. In: R.S. Jensen and D. Neumeister (Eds.), *Proceedings of the Seventh International Symposium on Aviation Psychology* (April 26-29, 1993, Columbus, Ohio). The Ohio State University, Columbus, OH, vol.2, 629-633.
- Terelak, J.F., Tarnowski, A., Dobrowolski, A. (1993). Kwestionariusz Chronotypu Człowieka J.A. Horne i O.Östberga jako narzędzie badania typów rannych-wieczornych. *Przegląd Psychologiczny*, XXXVI, 3, 363-378.
- Tarnowski, A., Terelak, J.F., Kwasucki, J. (1993). Psychometryczna użyteczność kwestionariuszy Zunga i Hendlera służących do oceny psychologicznego komponentu bólu krzyża. *Przegląd Psychologiczny*, XXXVI, 1, 81-97.
- Terelak, J.F., Jachnis, A. (1994). Characteristics of temperament and thinking as related to psychomotor efficiency in stress. *Personality and Individual Differences*, 16(6), 989-991.
- Terelak, J.F., Tarnowski, A., Kobos, Z. (1994). Relationship between attitude towards computer and selected tests results. In: *Proceedings of the 36th Annual Conference of the International Military Testing Association*. Rotterdam (The Netherlands), October 25-27 1994, 200-204.
- Terelak, J.F. (1995). Selective attention and sensomotor performance learning in pilots. In: *Proceedings of the 31 International Applied Military Psychology Symposium*. Lisboa (Portugal), May 15-19 1995, 203-209.
- Terelak, J.F., Kobos, Z. (1996). The formation of eye-hand co-ordination under the influence of exercise on special aviation gymnastic devices. In: *Proceedings of the 32nd International Applied Psychology Symposium*. Brussels (Belgium), May 20-24 1996.

- Truszczyński, O., Terelak, J.F. (1996). The influence of altitude hypoxia on psychomotor efficiency of military pilots. In: *Proceedings of the 32nd International Applied Military Psychology Symposium*. Brussels (Belgium), May 20-24 1996.
- Tarnowski, A., Terelak, J.F. (1996). Okoruchowy mechanizm uwagi w sytuacji decyzyjnej. *Czasopismo Psychologiczne*, 2(3), 189-194.
- Tarnowski, A., Terelak, J.F., Truszczyński, O. (1997). **Special training influences** on postural body control of pilot's candidates. In: *Proceedings of the 33rd International Applied Military Psychology Symposium*. Vienna (Austria), May 12-16 1997.
- Truszczyński, O., Tarnowski, A., Terelak, J.F. (1997). Temperamental predictors of altitude hypoxia tolerance in military pilots. In: *Proceedings of the 33rd International Applied Military Psychology Symposium*. Vienna (Austria), May 12-16 1997.
- Szczuchura, J., Terelak, J.F., Kobos, Z., Pińkowski, J. (1998). **Occulographic assessment** of workload influence on flight performance. *International Journal of Aviation Psychology*, 8(2), 157-176.
- Terelak, J.F., Ramsey, A. (1998). Poczucie umiejscowienia kontroli a podatność na perswazję reklam telewizyjnych u młodzieży licealnej. W: A. Strzałecki (red.), *Percepcja reklamy: Zagadnienia psychologiczne*. Warszawa: Wyd. ATK, 183-223.
- Tarnowski, A., Terelak, J.F. (1998). Double trait Assessment Test Battery for Air-Force Pilots. In: *Proceedings of the 40th Annual Conference of the International Military Testing Association (IMTA)*. Pensacola, FL (USA), October 6-8 1998.
- Tarnowski, A., Terelak, J.F. (1998). **Occulomotor analysis as an indicator of perceptual performance**. In: *Proceedings of the 40th Annual Conference of the International Military Testing Association (IMTA)*. Pensacola, FL (USA), October 6-8 1998.
- Terelak, J.F., Kobos, Z., Piątkowska, J. (1998). Stres bezrobocia a potrzeba samo-realizacji u mężczyzn w wieku 25-45 lat. W: Z. Ratajczak (red.), *Psychologia: Badania i aplikacje, t.2: Bezrobocie. Strategie zaradcze i wzorce pomocy psychologicznej*, Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego. Katowice: Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, 129-140.
- Terelak, J.F., Skudlarski, L. (1999). Hierarchia wartości osób niepełnosprawnych w sytuacji stresu bezrobocia. W: R. Borowski, K.J. Zabłocki (red.), *Człowiek niepełnosprawny we współczesnym świecie*. Warszawa: Wyd. Alfa, 35-58.
- Terelak, J.F. (1999). Chronopsychologiczna koncepcja źródeł stresu. W: J.F. Terelak (red.), *Źródła stresu: Teoria i badania*. Warszawa: Wyd. ATK, 42-69.
- Terelak, J.F., Jasiński, T. (1999). Przyspieszenie +Gz jako źródło stresu. W: J.F. Terelak (red.), *Źródła stresu: Teoria i badania*. Warszawa: Wyd. ATK, 90-116.
- Terelak, J.F., Truszczyński, O. (1999). Hipoksja jako źródło stresu. W: J.F. Terelak (red.), *Źródła stresu: Teoria i badania*. Warszawa: Wyd. ATK, 117-141.
- Terelak, J.F., Tarnowski, A. (1999). Trudność zadania jako źródło stresu. W: J.F. Terelak (red.), *Źródła stresu: Teoria i badania*. Warszawa: Wyd. ATK, 142-168.
- Terelak, J.F., Krajewska, D. (1999). Chronotyp poranności-wieczorności jako źródło stresu. W: J.F. Terelak (red.), *Źródła stresu: Teoria i badania*. Warszawa: Wyd. ATK, 216-242.
- Tarnowski, A., Terelak, J.F. (1999). Proste zachowania poznawcze a intencjonalność. *Kognitywistyka i Media w Edukacji*, 2(1), 245-266.

- Truszczyński, O., Terelak, J.F., Jasiński, T. (2000). Psychophysiological cost of acceleration +Gz. In: *Proceedings of the 24th Conference of the European Association for Aviation Psychology (EAAP) at Crieff Hydro*. Crieff (Scotland), September 4-8 2000.
- Truszczyński, O., Terelak, J.F., Turek, M. (2000). Personality of Polish Soldiers and their way stress-coping during Bosnia Peacekeeping Mission. In: *Proceedings of the 36th International Applied Military Psychology Symposium (IAMPS) at Split (Croatia), Changing mission for the 21st century*. Zagreb, September 11-15 2000, 251-256.
- Terelak, J.F., Lewandowska, J. (2000). Polska adaptacja *Skali Stresu Zawodowego* C.L.Coopera, H. Kahna i S. Williamsa. *Studia Psychologica*, 1(1), 97-134.
- Kobos, Z., Terelak, J.F. (2001). Prophylaxis of occupational hazard in difficult and dangerous professions. In: *Proceedings of the 17th International Seminar of Ergonomics Teachers: The modern multimedia systems in education process of ergonomics, labour protection and work safety*. Poznań – Dymaczewo Nowe (Wielkopolski Park Narodowy), 17-19.09.2001, 187-193.
- Terelak, J.F., Grzebieliszewska, I. (2001). Rodzinne szkoły rodzenia a więź małżeńska. W: J.M. Dołęga, J.W. Czartoszewski (red), *Troska o człowieka w rodzinie i szkole*. Olecko: Wyd. Wszechnicy Mazurskiej (Episteme 16/2001), 33-56.
- Terelak, J.F., Rosińska, J., Jasiński, T., Turek, M., Margańska, A. (2002). Reaktywność jako cecha temperamentu a tolerancja stresu stomatologicznego. *Studia Psychologica*, 3(3).
- Terelak, J.F. (2002). Zjawisko *blackout* – granica życia i śmierci. W: W. Bołoz, M. Ryś (red.), *Między życiem a śmiercią: Uzależnienia, eutanazja, sytuacje graniczne*. Warszawa: Wyd. UKSW, 266-276.
- Terelak, J.F., Smolicz, T. (2002). The new face of terrorism. In: *Proceedings of the The 25th Jubilee EAAP Conference: Safety, Systems and People in Aviation*. Warsaw (Poland) September 16-20 2002.
- Terelak, J.F., Bułdys, J. (2003). Płeć psychologiczna a kompetencje społeczne u kobiet na stanowiskach kierowniczych średniego szczebla. W: S.A. Witkowski (red), *Psychologiczne wyznaczniki sukcesu w zarządzaniu*. Acta Universitatis Wratislaviensis, Wrocław, No 2535, Prace Psychologiczne, tom VI, 27-44.
- Terelak, J.F. (2003). Przedsiębiorczość a oporność wobec zmian organizacyjnych na przykładzie wejścia Polski do Unii Europejskiej. *Miscellanea Oeconomicae*, 7(7), 319-342.
- Terelak, J.F., Walasek, L., Ligocki, P., Tarnowski, A. (2003). Wpływ niedoboru magnezu na sprawność umysłową i motoryczną człowieka. *Studia Psychologica*, 4(4), 87-105.
- Terelak, J.F. (2003). Psychologiczne podstawy reklamy wizualnej dzienników i czasopism. *Materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej* pt. „Promocja i reklama wydawnictw prasowych”, Szczecin 25-26.10.2003. Wyd. RUCH S.A.
- Terelak, J.F. (2003). Choleryk: Hasło w *Encyklopedii Pedagogicznej XXI wieku* pod redakcją naukową prof. Tadeusza Pilcha, t. I. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 509-510.
- Terelak, J.F. (2003). Flegmatyk: Hasło w *Encyklopedii Pedagogicznej XXI wieku* pod redakcją naukową prof. Tadeusza Pilcha, t. I. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 1150-1151.

- Terelak, J.F. (2003). Frustracja: Hasło w *Encyklopedii Pedagogicznej XXI wieku* pod redakcją naukową prof. Tadeusza Pilcha, t. I. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 1192-1194.
- Terelak, J.F. (2004). Melancholik: Hasło w *Encyklopedii Pedagogicznej XXI wieku* pod redakcją naukową prof. Tadeusza Pilcha, t. III. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 141-142.
- Terelak, J.F. (2004). Psychologiczne aspekty reklamy wizualnej. *Studia Psychologica*, 3(5), 293-311.
- Terelak, J.F., Hys-Martyńska, A. (2004). Samosterowność w pracy a dominujące wartości zawodowe. *Studia Psychologica*, 3(5), 141-162.
- Terelak, J.F., Rosińska, J. (2004). Semantyczne i aksjologiczne aspekty słowa jako środka globalizacji procesów cywilizacyjnych i kulturowych. *Elckie Studia Teologiczne*, 5, 9-16.
- Terelak, J.F. (2004). Głos w dyskusji panelowej na temat: Zadania polskich szkół wyższych w realizacji Strategii Lizbońskiej. W: *Materiały robocze z Ogólnopolskiego Seminarium pt.: Zadania polskich szkół wyższych w realizacji Strategii Lizbońskiej*. Warszawa: Wyd. Instytutu Społeczeństwa Wiedzy, 79-80, 83-84.
- Terelak, J.F. (2004). Problemy symulowania „sztucznego środowiska” habitatu z perspektywy szopsychologii kosmicznej. *Studia Ecologiae et Bioethicae*, 2(2), 575-594.
- Terelak, J.F. (2005). Uzależnienie od Internetu jako nowe zjawisko kultury integracyjnej vs konsumpcyjnej. *Elckie Studia Teologiczne*, VI, 57-64.
- Terelak, J.F., Nieznańska-Cwynar, A. (2006). Samowiedza a cele życiowe związane z aktywnością zawodową człowieka. *Czasopismo Psychologiczne*, 12(1), 73-86.
- Terelak, J.F. (2006). Sangwinik: Hasło w *Encyklopedii Pedagogicznej XXI wieku* pod redakcją naukową prof. Tadeusza Pilcha, t. V. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 659-660.
- Terelak, J.F. (2006). Stres: Hasło w *Encyklopedii Pedagogicznej XXI wieku* pod redakcją naukową prof. Tadeusza Pilcha, t. V. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 1035-1044.
- Terelak, J.F. (2007). Recenzja książki pod red. Zenona Uchnasta pt.: *Psychology of time: Theoretical and empirical approaches*. Lublin 2006: Wyd. KUL. *Studia Psychologica*, 5(7), 457-461.
- Terelak, J.F. (2007). Temperament: Hasło w *Encyklopedii Pedagogicznej XXI wieku* pod redakcją naukową prof. Tadeusza Pilcha, t. VI. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 556-560.
- Terelak, J.F. (2007). Refleksje z osobistych spotkań z Papieżem Janem Pawłem II. *Zeszyty Naukowe WSSM*, 8(15), 18-21.
- Terelak, J.F., Borkowska, A. (2007). Emigracja konsumpcyjna jako źródło dobrostanu psychicznego na przykładzie Polaków przebywających w Kanadzie. *Studia Psychologica*, 5(7), 101-122.
- Terelak, J.F., Kluczyńska, S. (2007). Płeć psychologiczna a style radzenia sobie ze stresem u kobiet – ofiar przemocy ze strony partnera. *Przegląd Psychologiczny*, 50(1), 45-64.
- Terelak, J.F., Łukojć, W. (2007). Motywacja osiągnięć a agresja u kibiców piłkarskich. *Kultura Fizyczna*, 7-8, 1-12.

- Terelak, J.F., Steckiewicz, M. (2007). Charakterystyka stresu ekologicznego i różnice indywidualne w radzeniu sobie z nim na przykładzie osób przebywających w więzieniu. *Studia Ecologiae et Bioethicae*, 5, 23-41.
- Terelak, J.F., Łozińska, K.A. (2007). Zarządzanie interakcją „praca – rodzina” w rozwoju organizacji. *Miscellanea Oeconomicae*, 11 (3), 207-221.
- Terelak, J.F., Baczyńska, A.K. (2008). Inteligencja praktyczna jako kapitał intelektualny menedżera: teoria i pomiar. W: S.A. Witkowski, T. Listwan (red.), *Kompetencje a sukces zarządzania organizacją*. Warszawa: Difin, 131-139.
- Terelak, J.F., Lozinska-Sheridan, K. (2008). Kompetencje w zarządzaniu konfliktem „praca – rodzina”. Aspekty teoretyczne i metodologiczne. W: S.A. Witkowski, T. Listwan (red.), *Kompetencje a sukces zarządzania organizacją*. Warszawa: Difin, 177-185.
- Terelak, J.F., Maciejewska, A. (2008). Poczucie umiejscowienia kontroli, płeć, wiek i staż pracy a wypalenie zawodowe u menedżerów średniego szczebla. W: Z. Uchnast (red.), *Współdziałanie – rywalizacja: Wybrane zagadnienia z psychologii Kierowania*. Lublin – Nowy Sącz: Wyd. Towarzystwo Naukowe KUL, 81-92.
- Terelak, J.F., Izwantowska, A. (2008). Niektóre czynniki organizacji a wypalenie zawodowe. *Miscellanea Oeconomicae*, 12(2), 146-160.
- Terelak, J.F., Buźniak, S. (2008). Rola osobowości i motywacji osiągnięć w antycypowanej karierze międzynarodowej u studentów. *Zeszyty Naukowe WSSM*, 9(17), 5-26.
- Terelak, J.F., Siołkowska, M. (2008). Płeć psychologiczna a agresywność u kobiet trenujących gry zespołowe. *Kultura Fizyczna*, LXII, 7-8, 1-11.
- Terelak, J.F., Jońca, M. (2008). Aktywność jako cecha temperamentu a strategie radzenia sobie ze stresem u pilotów wojskowych. *Polski Przegląd Medycyny Lotniczej*, 14(4), 361-369.
- Terelak, J.F. (2008). Zmysły: Hasło w *Encyklopedii Pedagogicznej XXI wieku* pod redakcją naukową prof. Tadeusza Pilcha, t. VII. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 940-962.
- Terelak, J.F., Jankowska, P. (2009). Dopasowanie jednostka – organizacja a zadowolenie z pracy. *Miscellanea Oeconomicae*, 13(1)229-254.
- Terelak, J.F., Wtiorina, D. (2009). Analiza porównawcza syndromu wypalenia zawodowego u nauczycieli szkół podstawowych w Polsce i Jakucji. *Zeszyty Naukowe WSSM*, 10(19), 5-27.
- Terelak, J.F. (2009). Modele teoretyczne sytuacji ekstremalnej. *Polski Przegląd Medycyny Lotniczej*, 15(3), 321-338.
- Terelak, J.F., Nikiel, T. Analiza porównawcza systemu wartości kobiet chorych na schizofrenię, depresję, onkologicznie oraz z nerwicę. *Postępy Psychiatrii i Neurologii*, (w druku).
- Terelak, J.F., Pińska, E. Influence of the new way of controller-pilot communication „DATA-LINK” for air traffic controller performance. *The International Journal of Aviation Psychology*, (in press).
- Terelak, J.F., Pałys, J. The cognitive appraisal of threat and the level of anxiety in Polish soldiers participating in the UN peacekeeping missions. *Military Psychology*, (in press).

- Terelak, J.F., Baczyńska, A.K. Adaptacja polska Inwentarza Inteligencji Praktycznej Menedżerów (*Tacit Knowledge Inventory for Managers*) Richarda K. Wagnera i Roberta J. Sternberga. *Czasopismo Psychologiczne*, (w druku).
- Terelak, J.F. (2008). Zdrowie a stres ekstremalny. Dwa modele: homeostatyczny i homeodynamiczny. W: *Materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt.: „Zdrowie i choroba w kontakcie psycho-socjo-ekologicznym”*. Lublin, 14.10.2008, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II.
- Terelak, J.F., Izwantowska, A. Adaptacja „Kwestionariusza Obszary Życia Zawodowego” (*Areas of Worklife Survey*) Christiny Maslach i Michaela Leitera. *Studia Psychologica*, (w druku).
- Terelak, J.F., Krzesicka, E., Małkiewicz, M. Poczucie umiejscowienia kontroli i poczucie koherencji a strategie radzenia sobie ze stresem u kobiet chorych na raka piersi. *Studia Psychologica*, (w druku)
- Terelak, J.F., Łozińska, K.A. Adaptacja kulturowa kwestionariuszy do badania interakcji „praca – rodzina”: „Skala Wzbogacenia Praca-Rodzina” (*Work-Family Enrichment Scale*) autorstwa D.S. Carlson, K.M. Kacmar, J.H. Wayne i J.G. Grzywacz oraz „Skala Konflikty Praca-Rodzina” (*Work-Family Conflict Scale*) autorstwa D.S. Carlson, K.M. Kacmar i L.J. Willis. *Przegląd Psychologiczny*, (w druku).
- Terelak, J.F., Malinkova, R. Problemy mniejszości narodowej Polaków na Litwie, *Zeszyty Naukowe WSSM*, (w druku),
- Terelak, J.F., Olszewska, M. Nadzieja na sukces a style kierowania i efektywność u trenerów sportowych. *Kultura Fizyczna*, (w druku).
- Terelak, J.F. Pismo Święte jako źródło mądrości przednaukowej w zakresie radzenia sobie ze stresem na przykładzie Księgi Hioba: Studium przypadku. W: *Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. Fides et ratio: Czy nauka XXI wieku jest w konflikcie z wiarą?* Warszawa: UKSW.
- Terelak, J.F. Recenzja książki Zdzisława Majchrzyka pt.: „Zabójczynie i zabójcy: Osobowość, motywy, uwarunkowania sytuacyjne. (Analiza z perspektywy psychologicznego orzecznictwa sądowego)”. Warszawa 2008: Wyd. UKSW. *Studia Psychologica*, (w druku).
- Terelak, J.F. Recenzja książki pod red. Zenona Uchnasta pt.: „Synergia metodą na twórczy sukces: Wybrane zagadnienia z psychologii kierowania”. Lublin 2008: Wyd. KUL. *Studia Psychologica*, (w druku).
- Terelak, J.F. Biologiczne i psychospołeczne modele sytuacji kryzysowych. W: *Materiały z Konferencji Naukowej pt.: Psychospołeczne uwarunkowania radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych*, Warszawa, UKSW, 29.05.2009.
- Terelak, J.F. Stres zawodowy: Konsekwencje zdrowotne i profilaktyka. W: *Materiały z II Ogólnopolskiej Konferencji pt.: Relaksacja w rehabilitacji: Świadomość ciała*, Goniądz nad Biebrzą, 7-10.05.2009.
- Terelak, J.F. Historia i aktualne problemy polskiej psychologii lotniczej. W: *Materiały Sesji Naukowej nt. 90 lat służby psychiatrycznej w Wojsku Polskim: Historia i aktualne problemy*. Klinika Psychiatrii i Stresu Bojowego WIM, Warszawa 17.09.2009 lub *Psychiatria Polska*, (w druku).
- Terelak, J.F. Agresja jako źródło stymulacji w sytuacji deprivacji. W: *Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej nt. Agresja dzieci i młodzieży – od przemocy wirtualnej do zbrodni*. Warszawa, UKSW 19-20.11.2009.

4. DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNO-ORGANIZACYJNA

Wypromował 16 doktorów nauk humanistycznych z zakresu psychologii, 232 magistrów i 175 licencjatów.

Jest członkiem następujących komitetów redakcyjnych: Polski Przegląd Medycyny Lotniczej, *Studia Psychologica*, *Ergonomia*, *Zeszyty Naukowe WSSM*, *Studia Ecologicae et Bioethicae*.

Na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego jest członkiem Rady Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej i Senatu (2005-2012), a w Wyższej Szkole Suwalsko-Mazurskiej jest członkiem Wydziału Administracji i był członkiem Senatu (1996-2008); w Wojskowym Instytucie Medycyny Lotniczej był członkiem Rady Naukowej w latach 1982-2002.

Imponuje także liczbą rozmaitych recenzji, w tym dorobku profesorskiego (10), dorobku habilitacyjnego (6), rozpraw doktorskich (19), prac magisterskich (233), prac licencjackich (152), programów badawczych (67), wydawniczych książek (63), wydawniczych artykułów naukowych (41).

Jego aktywność przejawia się także na gruncie organizacji konferencji naukowych, czego dowodem są:

- Współorganizowanie Konferencji Naukowo-Szkoleniowej nt. *Przygotowanie pilota wojskowego pod względem psychofizycznym do wykonywania lotów na współczesnym sprzęcie bojowym*, Dęblin, 15.12.1983.
- Współorganizacja Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Wydziału Opieki Zdrowotnej PZB, Warszawa, 12.04.1985.
- Współorganizacja Konferencji Naukowej nt.: *Hipoksja i czynniki ekologiczne ograniczające zdolność wysiłkową*, Warszawa, 16-17.10.1986.
- Organizacja Konferencji Naukowej nt.: *Zastosowanie mikrokomputerów w psychologii i pedagogice*, Warszawa, 3-5.12.1986.
- Współorganizowanie Sympozjum Naukowego z okazji 60-lecia WIML nt. *Problemy psychologii lotniczej we współczesnym lotnictwie*, Warszawa, 21.10.1988.
- Współorganizowanie Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej nt. *Nauki pedagogiczne i psychologiczne w służbie polskich skrzydeł*, Dęblin – WOSL, 17.11.1989.
- Organizacja I Konferencji Naukowo-Szkoleniowej pt. *Błąd pilota jako kategoria psychologiczna*, Dęblin, 20.05.1992.
- Organizacja II Konferencji Naukowo-Szkoleniowej nt. *Strategia radzenia sobie ze stresem*, Dęblin, WOSL, 18.06.1993.
- Współorganizacja Sympozjum pt. *Psychologia wobec przemian zachodzących w Polsce*, Wydział Filozofii ATK, 24.11.1994.
- Organizacja Sympozjum pt. *Psychologiczne problemy polskiego bezrobocia*, Wydział Filozofii ATK, 17.11.1995.
- Współorganizowanie Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt.: *Psychologiczne problemy percepcji reklamy*, ATK, Warszawa 17.11.1997
- Organizacja Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej nt.: *Stres psychologiczny: Źródła*, ATK, Warszawa 09.12.1997.
- Organizacja The 25th Jubilee European Association for Aviation Psychology Conference: *Safety, Systems and People in Aviation*, 16-20th 2002, Warsaw, Poland.

- Organizacja i przewodniczenie sesji plenarnej III Seminarium Naukowego Przedstawicieli Ośrodków Akademickich Ziemi Warmińskiej i Suwalsko-Mazurskiej nt. *Szczęście jako wielowymiarowy cel dążeń ludzi kultury*, Suwałki, 17.06.2006.

Niezależnie od organizacji aktywnie uczestniczył jako przewodniczący sesji w kilkudziesięciu sympozjach i konferencjach naukowych, polskich i zagranicznych.

5. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

Profesor uważa się – i słusznie – przede wszystkim za psychologa eksperymentalnego, gdyż ponad 30 lat spędził w laboratorium psychofizjologicznym i następnie psychologicznym, w którym przechodził wszystkie stopnie wtajemniczenia naukowego: od asystentury po profesurę włącznie. W tej dziedzinie jest jednym z pionierów polskiej psychologii i twórcą, jak już wspomniano powyżej, psychologii kosmicznej, psychologii polarnej i chronobiologii. Stąd zresztą za osobę znaczącą w swojej karierze naukowej uważa prof. Jana Strelaua. W pełni docenia także pozytywny wpływ środowiska naukowego Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej. Charakteryzuje Go postawa twórcza, talent eksperymentatora, niezwykła aktywność naukowa i organizacyjna. Jest postrzegany jako realista, z dystansem do świata i ludzi, często z lekko ironicznym uśmiechem na twarzy. Inteligentny, z poczuciem humoru, dobry partner do rzeczowej dysputy naukowej. Jako hobby wymienia kolarstwo terenowe i chorał gregoriański. W przeciwieństwie do wielu polskich psychologów, których zachowania po uzyskaniu tytułu profesora uległy niekorzystnej zmianie (np. demonstrują swoje kompleksy, postawy wyższościowe, zawyżoną samoocenę, besserwistryzm, „niezdrową” rywalizację), Jubilata tytuł profesorski nie zmienił. Jest on dowodem na to, że człowiekowi utalentowanemu naukowo nawet profesura nie zaszkodzi.